

У РАЦІОНАХ ПРИ ВІДГОДІВЛІ СВИНЕЙ МОЖНА ЧАСТКОВО АБО ПОВНІСТЮ ПШЕНИЦЮ ЗАМІНИТИ ЗБІЖЖАМ ТРИТИКАЛЕ

О.ЖУКОРСЬКИЙ,
доктор
сільськогосподарських наук
Національна академія
аграрних наук України
В.САПРИКІН,
Н.КОСОВ,
Б.ГАЗІЄВ,
кандидати
сільськогосподарських наук
Інститут тваринництва
НААН України
(м.Харків)

Усе частіше при годівлі свиней нині застосовують зерно тритикале. Особливість його полягає в тому, що, водночас з підвищеним вмістом білка, зерно цієї культури характеризується і високим рівнем лізину. Збіжжя тритикале можна використовувати в складі комбікормів для молодняка свиней до 50 % щодо маси [5]. Незамінних амінокислот у ньому більше, аніж у кукурудзі, ячмені, вівсі та сорго [1, 3]. На думку багатьох фахівців, тритикале в найближчому майбутньому може стати однією з пріоритетних кормових і продовольчих культур [6].

Тритикале виступає проміжним продуктом між пшеницею і житом, проте частково містить антипоживні речовини. Потенціал його при годівлі тварин з однокамерним шлунком не повною мірою використовується організмом із-за наявності некрохмалистих полісахаридів. До них, зокрема, відносяться пентозани, більшість яких становлять арабіноксилани [2, 4]. Для визначення порівняльної ефективності згодовування різних зернових культур у складі монораціонів в Інституті тваринництва НААНУ проведено досліді на відгодівельних свинях великої білої породи методом груп на тваринах-аналогах. Контролювали ріст і розвиток тварин шляхом щомісячного індивідуального зважування.

Для вивчення перетравності поживних речовин раціонів на фоні науково-господарських проводились балансові досліді. Здійснили їх на 6 групах підсвинків, у структурі раціонів яких 98 % займала дерть зерна культури, яка вивчалась (I група - тритикале, II - жито, III - ячмінь, IV - пшениця, V - кукурудза, VI - овес) і 2 % мінеральна добавка. Дослід тривав 140 діб, середня жива маса підсвинків на початку вивчення становила 40 кг. Раціони було вирівняно за сухою речовиною і мінеральним добавкам.

Установлено, що за середньодобовим приростом живої маси найкращі результати виявилися в тварин, що споживали ячмінь - 512 г (табл. 1). Прирости в підсвинків, котрих згодовували тритикале й пшеницею, були на рівні 456-461 г (на 10 % нижче, ніж у тварин, які споживали ячмінь). Підсвинки, в раціоні яких була кукурудза, отримали найменші середньодобові прирости - 364 г (на 28,9 % нижче, як при згодовуванні ячменем).

Отримані результати науково-господарського досліді узгоджуються з даними фізіологічних досліджень (табл. 2). У тварин з кукурудзяним раціоном перетравність протеїну була найменшою (75 %). На 18 % (77,5 %) вище від кукурудзи перетравлювався протеїн житніх раціонів. На одному рівні - ячмінь і тритикале

(79,9 і 79,2 %) і найкращою була перетравність протеїну на вівсяних та пшеничних раціонах (81,2 і 82,9 %).

Клітковина найгірше перетравлювалася в групах з раціонами тритикале й кукурудзи (14,7 і 19,8 %), а жита та пшениці - відповідно 26,3 і 36,4 % . Що ж до ячмінних і вівсяних раціонів, то попри те, що кількість клітковини була в них найвища, перетравність її також виявилася найвищою - 55,1 % і 63,7 % відповідно (табл. 2). Найкраще перетравлювався сирий жир вівса й пшениці (90,9 і 73,4 %). За перетравністю сухої речовини істотної різниці між групами не спостерігалось.

Результати балансу азоту в декількій мірі відповідають даним, котрі характеризують ефективність корму (табл. 3). Тварини з більш високою інтенсивністю росту відрізнялися

Таблиця 1. Жива маса, середньодобові прирости та затрати кормів у піддослідних тварин

Показники	Групи					
	I	II	III	IV	V	VI
Жива маса на початку досліді, кг	43,8±2,44	41,3±2,2	41,5±1,3	42,9±2,9	42,4±1,25	41,7±2,09
Жива маса наприкінці досліді, кг	107,7±5,6	99,8±5,74	110,3±3,44	104,8±3,55	91,9±2,00	110,0±2,00
Середньодобові прирости, г	456±36,1	427±31,6	512±29,7	461±21,7	364±15,6	502±21,3
Затрати корму на 1 кг приросту, КО	6,03	5,88	5,2	5,96	7,42	4,64

Таблиця 2. Коефіцієнт перетравності поживних речовин раціону, %

Показники	Групи					
	I	II	III	IV	V	VI
Суша речовина	89,2	89,4	85,4	88,9	90,2	85,9
Органічна речовина	90,7	89,6	87,7	90,9	91,6	87,0
Протеїн	79,9	77,5	79,2	82,9	75,7	81,2
Жир	21,9	25,1	67,2	73,4	30,5	90,9
Клітковина	14,7	26,3	55,1	36,4	19,8	63,7
БЕР	95,4	95,3	93,6	94,9	95,8	85,2

Таблиця 3. Середньодобовий баланс азоту в піддослідних тварин, г

Показники	Групи					
	I	II	III	IV	V	VI
Отримано з кормом	40,71	34,32	45,39	40,92	23,16	36,12
Віділено всього	22,44	18,25	24,60	23,30	12,34	17,63
Відкладено в організмі	16,27	16,07	20,79	17,62	10,82	18,49
Засвоєно, % від спожитого	44,87	46,82	45,80	43,00	46,70	51,19

здатністю краще використовувати азот корму. На ячмінному раціоні при 512 г середньодобового приросту в організмі відклалось 20,8 г азоту, тоді як на кукурудзяних раціонах за 364 г приросту тільки 10,82 г. За однакових приростів у тварин при згодовуванні тритикале й пшениці (456 г і 461 г) відклалось азоту відповідно 16,27 і 17,62 г.

Результати контрольного забою дослідних тварин вказують на те, що значної різниці між групами щодо забійних даних не встановлено (забійний вихід – 64,1 – 65,8 %). Відмічено незначне збільшення кількості жиру в найдовшому м'язі спини у свиней, яких відгодовували на раціонах з тритикале та житом (0,6 %). **Вміст триптофану й оксипроліну в сухій речовині був на одному рівні – 1,40-1,42 і 0,208-0,228 мг %.**

Висновки.

Результати досліджень показали: при відгодівлі свиней на монорационах, основу яких становив один вид зерна (ячмінь, кукурудза, овес, тритикале чи жито), кращі середньодобові прирости отримані під час згодовування ячменю – 512 г і вівса 502 г. **Раціони з присутністю пшениці й тритикале приблизно на одному рівні забезпечують прирости.** Це означає, що в раціонах свиней пшеницю можна частково або повністю замінити зерном тритикале.

Утім, не слід забувати, що головним чинником, який визначає ефективність використання корму при відгодівлі свиней на монорационах, є забезпечення їх протеїном і лізином. **Отже, повноцінність годівлі є головним моментом в інтенсифікації виробництва свинини.**

Список використаної літератури.

1. Асташов А.Н., Кононенко С.И., Кононенко И.С. Сорго как компонент комбикорма для цыплят-бройлеров // Кукуруза и сорго. – 2009. – № 5. – С. 13–14.
2. Голушко В.М., Марусич А.Г., Михайлов И.А. и др. Влияние включения тритикале в состав комбикормов для мясного откорма свиней на интенсивность их роста // Научные основы развития животноводства в республике Беларусь. – Горки. – 1996. – С. 123–127.
3. Кононенко С.И. Пути повышения продуктивности свиней // Труды Кубанского государственного аграрного университета. – 2007. – № 9. – С. 149–153.
4. Кононенко С. И. Ферменты в кормлении молодняка свиней / С.И. Кононенко, Н.С. Паксютов // Кормление сельскохозяйственных животных и кормопроизводство. – 2011. – № 7. – С. 18–21.
5. Кононенко С. И. Тритикале в кормлении свиней // Научный журнал КубГАУ. – 2011. – №73(09) <http://ej.kubagro.ru/2011/09/pdf/09.pdf>
6. Ткаченко И.В., Палий Г.Ф. Использование зерна тритикале в рационах откармливаемых свиней // Аграрный вестник Урала. – 2008. – № 11 (53). – С. 75–76.